

Talmanskonferensen

Talmanskonferensens förslag om ändring av riksdagens arbetsordning och 8 § i valstadgan för riksdagen

Till riksdagen

FÖRSLAG

Talmanskonferensen föreslår vissa ändringar av uppdateringskaraktär i riksdagens arbetsordning. Merparten av förslagen kan karakteriseras som ändringar av teknisk natur. De viktigaste förslagen gäller arbetsordningens bestämmelser om bordläggning av ärenden, granskning av fullmakter, möjlighet att tillåta debatt i anknytning till val av statsminister, väckande av motion, omröstningssätt och avbrott i uppdraget som riksdagsledamot. I arbetsordningen föreslås dessutom nya bestämmelser om talmanskonferensens och kanslikommissionens sammanträden på distans.

Talmanskonferensen föreslår att bestämmelserna om inlämning av kandidatlistor i valstadgan för riksdagen görs mer flexibla än för närvarande.

De föreslagna ändringarna avses träda i kraft den 1 april 2023.

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Riksdagens arbetsordning

Enligt 52 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om förfarandet under riksmötena samt om riksdagens organ och riksdagsarbetet i riksdagens arbetsordning (40/2000). Arbetsordningen ska godkännas i plenum i den ordning som gäller för behandling av lagförslag och publiceras i Finlands författningssamling.

Den gällande arbetsordningen stiftades i samband med grundlagsreformen 2000, då det bestämdes att en stor del av den detaljerade reglering av riksdagsarbetet som ingick i den riksdagsordning som tidigare gällde som grundlag i stället skulle regleras i riksdagens arbetsordning. Arbetsordningen är en av riksdagen ensam godkänd författning som inte på samma sätt som lagar förutsätter utomstående stadfästelse eller underskrift. När arbetsordningen eller en ändring av den blivit godkänd ska riksdagen sköta om att den publiceras i Finlands författningssamling (RP 1/1998 rd, s. 101).

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Riksdagens arbetsordning har tidvis setts över och ändrats så att den motsvarar riksdagens aktuella behov. Till exempel på grund av pandemin till följd av covid-19-viruset kompletterades riksdagens arbetsordning först 2020 och på nytt 2022 med temporära bestämmelser om distansarbete under exceptionella förhållanden (708/2020 och 108/2022). På initiativ av den första underarbetsgruppen i arbetsgruppen för reformering av riksdagsarbetet föreslog talmanskonferensen och godkände riksdagen nya bestämmelser i arbetsordningen om hörande av sakkunniga på distans i utskotten och ett nytt förfarande för registrering av frånvaro (864/2021). Vid utvecklingen av bestämmelserna om riksdagens informations- och kommunikationsavdelnings uppgifter upphävdes arbetsordningens 15 § om Riksdagsbibliotekets styrelse (1210/2021).

Talmanskonferensen tillsatte den 20 april 2022 en arbetsgrupp för att bereda en översyn av riksdagens arbetsordning. Bakgrunden till detta var i synnerhet den diskussion som förts tidigare under valperioden om arbetsordningens bestämmelser om bordläggning av ärenden. Grundlagsutskottet har konstaterat att bestämmelsen i arbetsordningen till denna del lämnar rum för tolkning och ansett att regleringen i en sådan central procedurfråga bör vara tydlig (PeVP 59/2021 vp). Det finns också andra bestämmelser i arbetsordningen som bör uppdateras. Arbetsgruppen hade till uppgift att bedöma behovet att uppdatera eller på annat sätt ändra arbetsordningen samt att utarbeta ett förslag till ändring av arbetsordningen.

Talmanskonferensens förslag har utifrån arbetsgruppens betänkande utarbetats som tjänsteuppdrag vid riksdagens kansli.

1.2 Valstadgan för riksdagen

Valstadgan för riksdagen (250/2000) tillämpas vid val av riksdagens talman och vice talmän, riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsmän, riksdagens generalsekreterare och generaldirektören för statens revisionsverk (personval) samt vid val av utskott, kanslikommissionen och andra kollegiala organ som väljs av riksdagen (val av organ). Vid val av statsminister på det sätt som avses i 61 § 3 mom. i grundlagen (731/1999) iakttas dessutom 2—4 och 6 § i valstadgan.

Riksdagsgrupperna hade möjlighet att i september 2022 yttra sig om slutrapporterna från den andra och tredje underarbetsgruppen i arbetsgruppen för reformering av riksdagsarbetet. Av yttrandena framgår det att riksdagsgrupperna understöder den föreslagna rätten för riksdagsgruppernas generalsekreterare att lämna handlingar till centralkansliet på ledamöternas vägnar, t.ex. i fråga om begäran om befrielse och inlämnande av vallistor.

Talmanskonferensens förslag har beretts som tjänsteuppdrag vid riksdagens kansli.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Riksdagens arbetsordning

Bordläggning

Bestämmelser om bordläggning finns i 57 § i riksdagens arbetsordning. Enligt dess 1 mom. ska ett ärende under remissdebatten bordläggas till ett nära förestående plenum, om någon riksdagsledamot begär detta. Därefter kan ärendet inte längre bordläggas under remissdebatten.

Utskottens betänkanden föredras först för bordläggning till ett plenum som hålls tidigast nästa dag. Av särskilda skäl kan riksdagen dock besluta bordlägga ärendet till ett plenum redan samma dag. I första behandling och i behandling som avses i 54 och 55 § bordläggs ärendet därefter en gång på ett förslag som fått bifall. I annat fall bordläggs ärendet om riksdagen så beslutar.

Meddelanden och redogörelser från statsrådet samt interpellationer kan inte bordläggas sedan debatten om dem har inletts. Bestämmelserna om bordläggning av ett ärende gäller inte upplysningar från statsministern eller debatter om aktuella frågor.

I praktiken har det konstaterats att den sista meningen i 57 § 3 mom. i arbetsordningen lämnar rum för tolkning: "I annat fall bordläggs ärendet om riksdagen så beslutar."

Paragrafen preciserades 2010 (71/2011), då det tidigare 2 mom. delades upp i två moment. Syftet med den ändringen var enligt motiveringen att förtydliga bestämmelserna om bordläggning (TKF 2/2010 rd).

I förarbetena från 1999 (TKF 1/1999 rd) konstateras följande i fråga om det dåvarande 2 mom. (före uppdelningen): "Efter denna obligatoriska bordläggning bordläggs ett ärende ännu en gång vid den första behandlingen, vid en behandling och vid enda behandlingen, om två riksdagsledamöter begär det. Därefter bordläggs ett ärende vid första behandlingen, vid en behandling och vid enda behandlingen liksom vid andra behandlingen bara om ett förslag om bordläggning bifalls och riksdagen godkänner förslaget efter omröstning."

Av denna motivering från 1999 framgår det alltså att den andra meningen i 3 mom. gäller bordläggning efter det att ärendet redan en gång bordlagts sedan behandlingen inletts. Om ett förslag om bordläggning då läggs fram och får bifall, beslutar riksdagen om bordläggningen. Något motförslag behöver inte läggas fram, eftersom utgångspunkten är att behandlingen av ärendet fortsätter vid samma sammanträde. Förslaget ska likväl gå till omröstning.

Uttrycket "därefter" i motiveringen till paragrafen klargjorde att bordläggning kan ske åtminstone två gånger efter den så kallade obligatoriska bordläggningen. Däremot ger motiveringen inget svar på frågan om det är möjligt att lägga fram ett obegränsat antal förslag om bordläggning. I motiveringen till paragrafen konstateras det också att bestämmelserna ersätter 64 och 65 § i riksdagsordningen och 41 § i arbetsordningen för riksdagen.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

I 65 § 1 mom. riksdagsordningen (1056/1990) föreskrevs följande om bordläggning: "Då ett specialutskotts betänkande första gången föredras, skall det bordläggas. När betänkandet föredras följande gång för första behandling skall det efter diskussion eller utan sådan bordläggas på nytt om två medlemmar begär detta, men när ärendet på nytt tas upp efter bordläggningen kan det inte längre bordläggas." Motsvarande förfarande föreskrevs också i 65 § 1 mom. riksdagsordningen 1928, som hade följande lydelse: "Utskottsbetänkande skall, då det första gången föredrages, läggas på bordet. Vid nästa föredragning skall det, evad överläggning ägt rum eller icke, ånyo bordläggas, om två eller flere medlemmar det begära; men då ärendet tredje gången förekommer, må bordläggning icke vidare äga rum." I 41 § 1 mom. i arbetsordningen för riksdagen föreskrevs följande: "Är inte annat stadgat i riksdagsordningen skall ett ärende bordläggas, om riksdagen så beslutar."

Ordalydelsen i den gällande arbetsordningen ("I annat fall bordläggs ärendet om riksdagen så beslutar") verkar lämna det öppet huruvida ett ärende "i annat fall" kan bordläggas endast en gång eller om riksdagen kan fatta ett obegränsat antal bordläggningsbeslut. Grundlagsutskottet har konstaterat att bestämmelsen i arbetsordningen till denna del visat sig lämna rum för tolkning och ansett att regleringen i en sådan central procedurfråga bör vara tydlig (PeVP 59/2021 vp).

Det finns anledning att förtydliga bestämmelserna om bordläggning i 57 § i arbetsordningen.

Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot till följd av ledamotskap i Europaparlamentet

Uppdraget som riksdagsledamot avbryts med stöd av 28 § 1 mom. i grundlagen för den tid en riksdagsledamot är ledamot av Europaparlamentet. Uppdraget som riksdagsledamot sköts då i stället av ledamotens ersättare. Uppdraget som riksdagsledamot avbryts också för den tid en riksdagsledamot fullgör sin värnplikt.

Uppdraget som riksdagsledamot avbryts alltså direkt med stöd av grundlagen för den tid en riksdagsledamot är ledamot av Europaparlamentet. När uppdraget som riksdagsledamot är avbrutet kan ledamoten alltså inte utföra sitt uppdrag (RP 1/1998 rd, s. 85). Ett avbrott i uppdraget som riksdagsledamot upphör å sin sida direkt med stöd av grundlagen, när ledamotskapet i Europaparlamentet avslutas.

I 77 § i riksdagens arbetsordning föreskrivs det om skyldighet för den som blivit vald vid val till Europaparlamentet och vid riksdagsval att meddela talmannen om han eller hon ämnar handha sitt uppdrag som riksdagsledamot eller vara ledamot av Europaparlamentet. Efter Europaparlamentsvalet ska meddelandet lämnas före parlamentets första sammanträde. Efter riksdagsvalet ska meddelandet lämnas senast klockan 12 den tredje dagen efter det hans eller hennes fullmakt som riksdagsledamot har granskats.

I 77 § i arbetsordningen finns en med tanke på 28 § 1 mom. i grundlagen problematisk bestämmelse om när uppdraget som riksdagsledamot ska avbrytas. Den sista meningen i paragrafen lyder som följer: "Om den valde ämnar vara ledamot av Europaparlamentet avbryts uppdraget som riksdagsledamot när fullmakten för ersättaren har granskats." Ur ett grundlagsperspektiv är avbrottet i uppdraget som riksdagsledamot endast kopplat till det faktum att man är ledamot av Eu-

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

ropaparlamentet. Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot kan alltså inte förutsätta andra omständigheter eller åtgärder, såsom granskning av en ersättares fullmakt.

Arbetsordningen innehåller inga bestämmelser om förfarandet till exempel när ett avbrott i uppdraget som ledamot upphör därför att ledamoten återgår till sitt uppdrag som riksdagsledamot när mandatperioden i Europaparlamentet löpt ut eller när uppdraget som ledamot av Europaparlamentet upphör mitt under mandatperioden.

Bestämmelserna i 77 § i arbetsordningen om avbrott i uppdraget som riksdagsledamot bör ses över så att de harmoniserar med grundlagen. Det är också lämpligt att i arbetsordningen införa bestämmelser åtminstone för de fall då en ledamot av Europaparlamentet återgår till sitt uppdrag som riksdagsledamot under eller efter Europaparlamentets mandatperiod.

Fullmaktsgranskning

Justitiekanslern i statsrådet granskar riksdagsledamöternas fullmakter före valperiodens första plenum. Justitiekanslern granskar också senare uppvisade fullmakter. Bestämmelser om justitiekanslerns uppgifter på detta område finns i 2 § i riksdagens arbetsordning.

När riksdagens arbetsordning ändrades i samband med grundlagsreformen 2000 föreslogs det till dessa delar endast att vedertagen praxis skulle skrivas in i arbetsordningen, det vill säga att fullmakterna granskas av justitiekanslern i statsrådet. Om justitiekanslern har förhinder granskas fullmakterna av biträdande justitiekanslern. (TKF 1/1999 rd, s. 4.)

Granskningen av fullmakter hörde i äldre tider till regentens behörighet — dock inte granskningen av fullmakterna för lantdagsmännen från adelsståndet.

Enligt 22 § i lantdagsordningen 1869 skulle de valda medlemmarna av präste-, borgar- och bondestånden "förete sina fullmakter till granskning inför den person Kejsaren och Storfursten därtill förordnar". Vid granskningen undersöktes om fullmakterna utfärdats i föreskriven form. Den som uppvisade en behörig fullmakt fick en inträdespollett. Medlemmarna av riddarskapet och adeln skulle "på det sätt Riddarhusordningen föreskriver styrka sin behörighet att utöva lantdagsmannakallet".

Enligt 21 § i lantdagsordningen för enkammarlantdagen (1906) skulle alla ledamöter förete sin fullmakt för den eller dem till vilka kejsaren och storfursten hade anförtrott granskningen. Vid granskningen undersöktes om den hade utfärdats av den behöriga myndigheten och i föreskriven form. I 23 § i riksdagsordningen av 1928 gavs republikens president rätt att förordna den som ska granska fullmakterna. Presidenten hade för vana att förordna justitiekanslern i statsrådet till denna uppgift, och som det konstateras ovan har till denna del endast vedertagen praxis skrivits in i riksdagens gällande arbetsordning.

Ett av de viktigaste målen med grundlagsreformen 2000 var att stärka riksdagens ställning som högsta statsorgan (se t.ex. RP 1/1998 rd, s. 37). Med tanke på riksdagens nuvarande ställning är det inte oproblematiskt att granskningen av riksdagsledamöternas fullmakter — även om det i nuläget helt och hållet är fråga om en ceremoni där de fullmakter som valmyndigheten lämnar till

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

riksdagen ges till de valda ledamöterna — fortfarande ska skötas av en aktör som är knuten till statsrådet, dvs. justitiekanslern i statsrådet. Å andra sidan är det inte heller helt korrekt att i riksdagens arbetsordning utfärda bestämmelser om uppgifterna för justitiekanslern i statsrådet.

Av principiella skäl är det motiverat att ändra bestämmelserna om granskning av riksdagsledamöternas fullmakter så att det i arbetsordningen föreskrivs att uppgiften ska skötas av ett organ eller en aktör som hör till eller utses av riksdagen.

Val av statsminister

Enligt 65 § 4 mom. i riksdagens arbetsordning tillåts inte debatt vid val av statsminister. Det motsvarar den allmänna bestämmelsen i 16 § 1 mom. i arbetsordningen om förbud mot debatt vid personval.

Bestämmelser om val av statsminister finns i grundlagens 61 §, som reglerar regeringsbildningen. Enligt dess 2 mom. förhandlar riksdagsgrupperna om regeringsprogrammet och statsrådets sammansättning innan statsministern väljs. Utifrån resultatet av dessa överläggningar meddelar presidenten efter att ha hört riksdagens talman vem som är statsministerkandidat. Om kandidaten vid öppen omröstning i riksdagen har fått mer än hälften av de avgivna rösterna, väljs han eller hon till statsminister.

I den här situationen handlar omröstningen om val med endast en uppställd kandidat till statsministerposten. Omröstningen kan därför verkställas på normalt vis med omröstningsapparat (RP 1/1998 rd, s. 114). Enligt 65 § 1 mom. i arbetsordningen verkställs omröstning om godkännande av statsministerkandidaten genom omröstning med omröstningsapparat eller öppen omröstning med sedlar.

Utnämningen av en statsministerkandidat föregås av förhandlingar mellan riksdagsgrupperna och hörande av dem. I de flesta fall är det alltså redan på förhand uppenbart att statsministerkandidaten har en majoritet av riksdagen bakom sig. (RP 1/1998 rd, s. 114.)

I 61 § 3 mom. i grundlagen föreskrivs det om det fortsatta förfarandet för den händelse att den som utifrån presidentens meddelande är statsministerkandidat inte blir vald. Enligt den första meningen i momentet ska det då ställas upp en ny statsministerkandidat i samma ordning. Denne kan vara samma kandidat som inte blev vald under den första omgången. Bestämmelsen förutsätter att alla skeden i förfarandet för att utse en statsministerkandidat upprepas, inklusive förhandlingar mellan riksdagsgrupperna samt hörandet av riksdagens talman och grupperna. (RP 1/1998 rd, s. 114.)

Om inte heller den nya kandidaten får mer än hälften av de avgivna rösterna, förrättas med stöd av andra meningen i 61 § 3 mom. i grundlagen valet av statsminister genom öppen omröstning i riksdagen. Den som härvid får flest röster blir vald. Detta val förrättas utan kandidatnominering. Vid omröstningen används valsedlar på det sätt som föreskrivs i 65 § 2 mom. i riksdagens arbetsordning. På sedlarna får endast riksdagsledamotens namn finnas tryckt. På valsedeln ska riksdagsledamoten skriva namnet på den person som han eller hon röstar på så klart att det inte kan uppstå

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

ovisshet om vem som avses, eller lämna in en blank valsedel. I detta förfarande krävs inte längre majoritet för en kandidat, utan den som får flest röster blir vald. (RP 1/1998 rd, s. 114.)

Enligt 65 § 4 mom. i arbetsordningen tillåts inte debatt heller när valet av statsminister verkställs enligt 61 § 3 mom. andra meningen i grundlagen. Det är dock uppenbart att det förs många olika informella diskussioner och förhandlingar om valet av statsminister och regeringsbildningen innan valförrättningen inleds. Å andra sidan kan det vara motiverat att till detta förfarande för att lösa det politiska dödläget vid val av statsminister foga en möjlighet för riksdagen att debattera frågor som är centrala för att uppnå majoritetsstöd i riksdagen. Den egentliga debatten om innehållet i regeringspolitiken och omröstningarna om förtroende förs när regeringen utifrån 62 § i grundlagen lämnar sitt program till riksdagen i form av ett meddelande.

Enligt 65 § 2 mom. i arbetsordningen ska valsedlarna läsas upp och räknas. I praktiken läses valsedlarna inte längre upp, och även utan reglering är det klart att sedlarna räknas. Det finns alltså anledning att stryka momentets omnämmanden av att valsedlarna ska läsas upp och räknas.

Motioner

En budgetmotion får med stöd av 20 § 2 mom. i riksdagens arbetsordning inte väckas förrän propositionen om statsbudgeten har lämnats till riksdagen och motionen ska lämnas in senast klockan 12 den tionde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt. En budgetmotion med anledning av en tilläggsbudgetproposition eller en proposition som kompletterar budgetpropositionen ska lämnas in senast klockan 12 den fjärde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt.

Det finns skäl att bedöma om det i brådskande situationer ska vara möjligt att förkorta tiden för att lämna en budgetmotion från gällande fyra dagar. För en förkortning talar att det kan hända att finansutskottets betänkande blir klart först efter att motionstiden har gått ut och motionerna remitterats till utskottet.

Motionstiderna för de tilläggsbudgetpropositioner som normalt lämnas på våren och hösten behöver inte förkortas, men de tilläggsbudgetpropositioner som lämnas utöver dem är alltid brådskande och bör träda i kraft så snart som möjligt. Då försnabbar en kortare motionstid riksdagsbehandlingen och ikraftsättandet av propositionen.

Statsrådet lämnar vanligen en kompletterande budgetproposition under höstsessionen, men ibland uppstår det också behov av att lämna en andra kompletterande budgetproposition. Den omfattar normalt endast några moment där det i slutfasen av utskottsbehandlingen av budgetpropositionen har framkommit ett behov av ändringar. För att behandlingen av budgetpropositionen ska kunna framskrida enligt riksdagens planerade tidtabell kan det också i sådana fall finnas behov av en kortare motionstid än normalt.

Det finns anledning att komplettera bestämmelserna om tidsfrister för att lämna in budgetmotioner. Exempelvis skulle riksdagen på förslag av talmanskonferensen kunna besluta om en kortare tid när en tilläggsbudgetproposition eller en kompletterande budgetproposition bör behandlas särskilt brådskande.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Beslutsprotokoll från plenum

Enligt 70 § 1 mom. i arbetsordningen ska ett beslutsprotokoll omedelbart upprättas över plenum. I protokollet antecknas uppgifter om besluten. Beslutsprotokollet blir enligt 2 mom. offentligt när riksdagens generalsekreterare har undertecknat det.

Genom beslutsprotokollet meddelas för närvarande bland annat att ett ärende remitteras till ett utskott för behandling. Även val av riksdagsorgan meddelas såväl de valda ledamöterna som organet i fråga genom beslutsprotokoll. Beslutsprotokollet blir klart genast efter plenum.

Utöver beslutsprotokollet upprättas det med stöd av 69 § 1 mom. i arbetsordningen ett protokoll över plenum. I protokollet antecknas uppgifter om behandlingen av ärendena och debatterna i plenum. Uppgifterna om besluten i plenum ska utan dröjsmål läggas ut i det allmänna datanätet. Protokollet undertecknas enligt 4 mom. av riksdagens generalsekreterare. Protokollet ska utan dröjsmål göras tillgängligt för allmänheten via det allmänna datanätet. Protokollet från plenum blir klart och läggs ut på nätet inom några timmar efter plenum (TKF 1/2012 rd, s. 4).

Beslutsprotokollet från plenum kan för närvarande anses vara onödigt, eftersom protokollet från plenum redan innehåller de uppgifter som ska antecknas i beslutsprotokollet. Därför kan 70 § i arbetsordningen upphävas. Samtidigt kan vid behov ordalydelsen i 69 § ses över. De meddelanden som för närvarande ges genom ett utdrag ur beslutsprotokollet kan i fortsättningen göras genom ett utdrag ur protokollet från plenum.

Arbetsordningens 70 § om beslutsprotokollet i plenum är alltså onödig och kan upphävas.

Omröstningssätt

Röstningen förrättas enligt 61 § 1 mom. i riksdagens arbetsordning med omröstningsapparat, genom uppresning eller genom öppen omröstning med sedlar.

Omröstning med apparat verkställs enligt 2 mom. oberoende av om omröstning redan har skett genom uppresning, när talmannen anser det vara befogat eller när omröstningen genom uppresning enligt talmannens mening inte har gett ett klart svar eller när en riksdagsledamot begär det.

Öppen omröstning med sedlar verkställs enligt 3 mom. om omröstning med apparat av tekniska skäl inte kan verkställas eller om omröstningen med apparat enligt talmannens mening inte har gett ett tillförlitligt svar eller om rösterna fallit lika. Vid lika röstetal i en omröstning, som inte gäller riksdagens slutliga beslut i det aktuella behandlingsskedet, verkställs ny omröstning med omröstningsapparat. Omröstning med sedlar verkställs först om rösterna också i den nya omröstningen med omröstningsapparat har fallit lika.

Bestämmelserna i arbetsordningen uttrycker inte särskilt väl att omröstning med omröstningsapparat för närvarande är det primära och huvudsakliga omröstningssättet. Andra sätt att rösta används sällan och i praktiken endast på grund av tillfälliga störningar i den teknik som används vid omröstning med omröstningsapparat.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Arbetsordningens bestämmelser om omröstningssätt tillåter att endast ett av de sätt som nämns i 61 § 1 mom. används vid en och samma omröstning. Omröstningen kan alltså inte verkställas till exempel delvis med omröstningsapparat och delvis genom uppresning. Ibland, om än sällan, händer det till exempel att en ledamots omröstningspanel tillfälligt inte fungerar. Det kan då vara motiverat att tillåta att de ledamöter som har tekniska problem med omröstningsapparaturen får rösta exempelvis genom att resa sig upp.

Det är befogat att komplettera bestämmelserna om omröstningssätt så att de uttrycker att omröstning med omröstningsapparat är det huvudsakliga omröstningssättet och så att också omröstning genom flera omröstningsmetoder tillåts.

Framläggande av ändringsförslag vid första behandlingen av ett lagförslag

Enligt 53 § 2 mom. i riksdagens arbetsordning föredras utskottets betänkande och förs en allmän debatt om ärendet i den första behandlingen. Därefter fattas i den detaljerade behandlingen beslut om lagförslagets innehåll.

Enligt gällande praxis kan man under den allmänna debatten i första behandlingen lägga fram ett alternativt förslag till grund för behandlingen och återsända ärendet till det utskott som berett det eller remittera ärendet till något annat fackutskott eller stora utskottet. Under den allmänna debatten läggs det däremot inte fram förslag till ändring av enskilda paragrafer. De paragrafspecifika förslagen läggs fram först i den detaljerade behandlingen.

I andra behandlingen beslutar riksdagen enligt 53 § 4 mom. i arbetsordningen om lagförslaget ska godkännas eller förkastas samt om eventuella uttalanden från riksdagen. Samtliga förslag som läggs fram i andra behandlingen — förslag om förkastande och förslag om uttalande samt förslag om att förklara lagförslaget brådskande — läggs fram under debatten.

Hur förslagen i den första behandlingen fördelas mellan förslag som ska läggas fram i den allmänna debatten och förslag som ska läggas fram i den detaljerade behandlingen bygger på etablerad praxis och skiljer sig från förfarandet i den andra behandlingen, där alla förslag läggs fram under debatten.

För konsekvensens skull och med tanke på förfarandenas tydlighet är det befogat att ändra förfarandet i den första behandlingen så att det motsvarar förfarandet vid andra behandlingen. Det betyder att alla förslag — också de paragrafspecifika förslagen — ska läggas fram redan under den allmänna debatten i den första behandlingen.

Ett förslag som läggs fram i den allmänna debatten och som avviker från betänkandet ska ingå i de handlingar som hänför sig till betänkandet. Denna handling är normalt en reservation till betänkandet, men förslaget kan också ingå i en avvikande mening i ärendet eller i en lagmotion som har samband med behandlingen av ärendet. Om förslaget inte finns i handlingarna, ska det före plenum lämnas skriftligt på det sätt som föreskrivs i 58 §. I ett förslag som läggs fram under den allmänna debatten kan ledamoten till exempel hänvisa till en reservation eller ett ändringsförslag som delats ut till ledamöterna i salen och föreslå att riksdagen godkänner lagen enligt reservationen, den avvikande meningen eller ändringsförslaget. Också ett förslag om underlaget för be-

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

handlingen ska läggas fram under den allmänna debatten på samma sätt som för närvarande. De förslag som lagts fram på ovan nämnt sätt och som fått bifall ska gå till omröstning.

Val av riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman

Enligt 16 § 1 mom. i riksdagens arbetsordning förrättar riksdagen val på det sätt som närmare bestäms i riksdagens valstadga. Personval förrättas på samma sätt som val av talman, om inte något annat bestäms. Debatt tillåts inte vid valen.

Bestämmelser om val av talman finns i 34 § i grundlagen. Enligt 2 mom. förrättas val av talman och vice talmän med slutna sedlar. I valet blir den riksdagsledamot vald som får mer än hälften av de avgivna rösterna. Om ingen har fått behövlig majoritet av de avgivna rösterna vid de två första omröstningarna, blir den ledamot vald som i den tredje omgången får flest röster.

Bestämmelserna om personval i valstadgan för riksdagen (250/2000) tillämpas vid val av riksdagens talman och vice talman, riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsmän, riksdagens generalsekreterare och generaldirektören för statens revisionsverk.

Personval förrättas enligt 5 § i valstadgan med slutna sedlar. På valsedeln får endast finnas den föreslagna namn så tydligt angivet att oklarhet om vem som avses inte kan uppstå. Andra valsedlar ska förkastas.

Vid personval används enligt 6 § i valstadgan en eller två valurnor enligt talmannens övervägande. Riksdagsledamöterna lägger sina valsedlar, som ska vara hopvikta så att insidan inte syns, i respektive urna i den ordning deras namn ropas upp. Valsedlarna får inte läggas i urnan i någon annan ordning. Talmannen förordnar fyra ledamöter att biträda vid granskningen av valsedlarna, uppläsandet av de avgivna rösterna och räkningen av rösterna. Talmannen konstaterar valresultatet.

Enligt 16 § 2 mom. i arbetsordningen väljer riksdagen generalsekreterare sedan tjänsten har utlysts och kanslikommissionen har yttrat sig om de sökande. Om det finns flera sökande till tjänsten, förrättas val av generalsekreterare för riksdagen.

Generaldirektören för statens revisionsverk väljs enligt 16 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning av riksdagen sedan tjänsten har utlysts och revisionsutskottet har gjort en bedömning av de sökande. Om det finns flera sökande till tjänsten, förrättas val av generaldirektör för statens revisionsverk.

Bestämmelser om val av riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsmän finns i 11 § 1 mom. i arbetsordningen. Enligt momentet meddelas det om att ämbetet som riksdagens justitieombudsman eller som biträdande justitieombudsman är ledigt på det sätt som talmanskonferensen beslutar. Valet förrättas efter det att grundlagsutskottet har gjort en bedömning av dem som anmält sig för ämbetet. Debatt tillåts inte vid valet.

Val av riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman ska förrättas också i det fall att det finns endast en sökande och grundlagsutskottet enligt nuvarande praxis har bedömt sö-

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

kanden och förordat valet av sökanden. Däremot ska val av riksdagens generalsekreterare och generaldirektör för statens revisionsverk inte förrättas i sådana fall, eftersom val enligt 16 § 1 och 2 mom. i arbetsordningen förrättas endast om flera sökande söker tjänsten som generalsekreterare eller generaldirektör.

Det är nödvändigt att komplettera arbetsordningens 11 § om val av riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman med bestämmelser som motsvarar bestämmelserna om val av riksdagens generalsekreterare och generaldirektör för statens revisionsverk.

Utredning av medlemmar i underrättelsetillsynsutskottet

Innan underrättelsetillsynsutskottet tillsätts ska enligt 17 a § 1 mom. i riksdagens arbetsordning en riksdagsledamot som avses bli medlem eller ersättare i utskottet begära att dataombudsmannen kontrollerar om personuppgifter som skyddspolisens registrerat med stöd av 5 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) innehåller uppgifter om honom eller henne.

Enligt ordalydelsen gäller bestämmelsen endast när utskottet tillsätts, även om de uppgifter som avses i bestämmelsen behöver granskas också när utskottets sammansättning ändras till exempel på grund av att en utskottsmedlem byts ut.

Bestämmelsen i 17 a § i arbetsordningen om granskning av uppgifter om en riksdagsledamot som avses bli medlem eller ersättare i underrättelsetillsynsutskottet behöver ses över så att en sådan begäran om granskning som avses där ska göras också när utskottets sammansättning ändras.

Talmanskonferensens och kanslikommissionens sammanträde på distans

I arbetsordningen finns för närvarande inga bestämmelser om talmanskonferensens eller kanslikommissionens möjlighet att sammanträda på distans. Bestämmelser om detta bör tas in i arbetsordningen.

Öppen omröstning med sedlar

Enligt 62 § i arbetsordningen, som gäller öppen omröstning, ska röstsedlarna läsas upp och räknas.

I praktiken läses valsedlarna inte längre upp, och även utan reglering är det klart att sedlarna räknas. Momentets omnämmanden av att valsedlarna ska läsas upp och räknas bör strykas på samma sätt som det ansetts motiverat att stryka motsvarande omnämmanden i 65 § 2 mom. om val av statsminister.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

2.2 Valstadgan för riksdagen

Inlämning av kandidatlistor

Bestämmelser om inlämning av kandidatlistor finns i 8 § 2 mom. i valstadgan för riksdagen. Ombudet eller någon annan undertecknare ska lämna in listan till riksdagens centralkansli senast klockan 12 dagen före valet. Talmannen kan av särskilda skäl också föredra ett förslag som framlagts senare. Det har av tidsskäl upplevts som utmanande att binda inlämningen av kandidatlistorna till centralkansliets jour endast till ombudet eller någon annan undertecknare. Inlämningen av kandidatlistor bör utvecklas så att förfarandet blir smidigare och flexiblare.

3 Bestämmelser om bordläggning av ärenden i andra länder

I *Sverige* ska en regeringsproposition eller ett motsvarande initiativ som lämnats till riksdagen enligt huvudregeln bordläggas en gång i kammaren innan ärendet hänvisas till ett utskott för beredning, om kammaren inte beslutar om omedelbar hänvisning.

Ett betänkande från ett utskott ska anmälas i kammaren och bordläggas en gång. Ledamöterna ska ha tillgång till betänkandet senast två vardagar innan ärendet ska behandlas. Kammaren får likväl på förslag av utskottet eller talmannen besluta att ärendet får avgöras trots att ärendet har varit tillgängligt kortare tid.

I *Norge* kan stortinget innan debatten om ett ärende avslutas lägga fram ett förslag om att ärendet ska remitteras tillbaka till utskottet eller att ärendet ska skjutas upp för behandling senare under samma sessionsperiod. Ett sådant förslag ska omedelbart tas upp till behandling och omröstning.

I *Danmark* kan två femtedelar av folketingsledamöterna be talmannen se till att den tredje behandlingen av ett lagförslag hålls tidigast tolv vardagar efter att den andra behandlingen av förslaget har avslutats.

I *Estland* tillämpas ett förfarande som kan jämföras med bordläggning och som är kopplat till dagordningen (arbetsprogrammet) för arbetsveckan vid parlamentets plenum. Ett ärende kan strykas ur förslaget till arbetsprogram för följande vecka på begäran av initiativtagaren eller det utskott som berett ärendet. I det sammanhanget fattas inga beslut om att ta upp ärendet i ett framtida arbetsprogram. Ett ärende som ingår i arbetsprogrammet kan inte längre strykas efter det att arbetsprogrammet har godkänts i plenum.

4 De viktigaste förslagen

4.1 Riksdagens arbetsordning

Bordläggning

Talmanskonferensen föreslår att bestämmelserna om bordläggning av ärenden i riksdagens arbetsordning preciseras. Efter den obligatoriska bordläggningen och efter ett bifallet förslag om bordläggning ska ärendet enligt förslaget genom riksdagens beslut kunna bordläggas ännu en

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

gång i den första behandlingen och i enda behandling samt i behandlingen av ett ärende som tas upp till en behandling. Också i den andra behandlingen av ett lagförslag kan ärendet bordläggas ytterligare en gång, om riksdagen så beslutar.

Avsikten är att skapa klarhet i det oklara rättsläge som följer av den vaga ordalydelsen i den gällande bestämmelsen ("i annat fall bordläggs ärendet, om riksdagen så beslutar"). Antalet bordläggningar har traditionellt begränsats genom bestämmelser. Enligt riksdagsordningen (1928) var det efter ett bifallet förslag om bordläggning inte längre möjligt att bordlägga ärendet ("...då ärendet tredje gången förekommer, må bordläggning icke vidare äga rum...").

Det huvudsakliga syftet med bestämmelserna om bordläggning av ärenden är att reservera tillräckligt med tid för ledamöterna att sätta sig in i betänkandet inför det slutliga beslutsfattandet i ärendet. Den nu föreslagna regleringen kan anses vara tillräcklig för att uppnå detta syfte. Förslaget påverkar inte talmannens behörighet att stryka ett ärende från dagordningen eller avbryta behandlingen av ärendet.

Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot till följd av ledamotskap i Europaparlamentet

Uppdraget som riksdagsledamot avbryts med stöd av 28 § 1 mom. i grundlagen för den tid en riksdagsledamot är ledamot av Europaparlamentet. Arbetsordningens bestämmelse om saken står i konflikt med grundlagen, eftersom uppdraget som riksdagsledamot enligt arbetsordningen avbryts först när fullmakten för ersättaren har granskats.

Det föreslås att bestämmelserna till denna del harmoniseras med grundlagen. Dessutom föreslås det att arbetsordningen kompletteras med bestämmelser om skyldigheten för den som valts till ledamot att underrätta talmannen om att avbrottet i uppdraget som riksdagsledamot har upphört.

Fullmaktsgranskning

Enligt förslaget ska granskningen av ledamöternas fullmakter överföras från justitiekanslern i statsrådet, som hör till regeringsmakten, till riksdagens generalsekreterare.

Vid granskningen av fullmakter är det i sak fråga om en ceremoni där de fullmakter som valmyndigheten lämnar till riksdagen ges till de invalda ledamöterna. Överlämnande av fullmakten till den invalda förutsätter inte som åtgärd i sig att den högsta laglighetsövervakaren — vare sig justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman — är närvarande. Eftersom riksdagen utövar den högsta statsmakten är det av principiella skäl viktigt att uppgifter i anslutning till riksdagsfunktionerna sköts uttryckligen av riksdagen. Det faller sig naturligt att fullmaktsgranskningen åläggs riksdagens högsta tjänsteman.

Val av statsminister

Det föreslås att 65 § 4 mom. i riksdagens arbetsordning kompletteras med en bestämmelse enligt vilken riksdagen på förslag av talmanskonferensen kan tillåta debatt före det val av statsminister som förrättas genom öppen omröstning enligt 61 § 3 mom. andra meningen i grundlagen.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Övriga förslag

Talmanskonferensen föreslår dessutom vissa andra ändringar och uppdateringar, främst av teknisk natur, i arbetsordningen.

Det föreslås att bestämmelserna om tidsfrister för att lämna in budgetmotioner kompletteras så att riksdagen på förslag av talmanskonferensen av vägande skäl kan besluta om en kortare tid exempelvis när en tilläggsbudgetproposition eller en kompletterande budgetproposition bör behandlas särskilt bråskande.

Det föreslås att bestämmelserna om beslutsprotokoll i plenum upphävs som onödiga, eftersom bestämmelserna om protokoll från plenum täcker de behövliga frågorna om protokollföringen.

Det föreslås att bestämmelserna om omröstningssätt ses över så att de bättre än för närvarande uttrycker att omröstning med omröstningsapparat är det primära omröstningssättet. Vidare kompletteras bestämmelserna så att omröstning vid behov kan genomföras genom en kombination av omröstning med omröstningsapparat, öppen omröstning med sedlar och uppresning.

Det föreslås att omnämningarna av att valsedlarna ska läsas upp stryks som föråldrade.

I fråga om förfarandet vid behandlingen av lagförslag föreslås det att förslagen — också de paragrafspecifika förslagen — till skillnad från nuläget ska läggas fram redan under den allmänna debatten i den första behandlingen.

Det föreslås att det till arbetsordningen fogas bestämmelser om valet av riksdagens justitieombudsman och riksdagens biträdande justitieombudsman.

Arbetsordningens bestämmelse om kontroll av uppgifter om en riksdagsledamot som är avsedd att bli medlem eller ersättare i underrättelsetillsynsutskottet föreslås bli kompletterad så att bestämmelserna tillämpas inte bara när underrättelsetillsynsutskottet tillsätts utan också när dess sammansättning ändras. Dessutom föreslås det att bestämmelsen om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande för tydlighetens skull ska nämna inte bara utskottsmedlemmar utan också ersättare.

4.2 Valstadgan för riksdagen

Inlämning av kandidatlistor

Talmanskonferensen föreslår att personbindningarna vid inlämningen av kandidatlistor slopas. Dessutom möjliggör förslaget att kandidatlistor i fortsättningen också kan lämnas in elektroniskt till centralkansliet.

Beslut om kandidatuppställningen och kandidatlistorna fattas oftast i riksdagsgruppen. Kandidatlistor ska undertecknas av två ledamöter och dateras. Inlämningen av kandidatlistorna samt tider för val och fyllnadsval avtalas i praktiken alltid med den tjänsteman vid riksdagen som sköter valärenden, så det nya förfarandet försvagar inte tillförlitligheten i samband med valärenden.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Ändringen ger ökad flexibilitet i inlämningen av kandidatlistor och tillåter att kandidatlistor kan lämnas in i brådskande situationer samt att val kan förrättas i rätt tid.

5 Remissyttranden

Talmanskonferensen fick yttranden om utkastet till ändring av riksdagens arbetsordning och utkastet till ändring av 8 § i valstadgan för riksdagen av Socialdemokratiska riksdagsgruppen, Sannfinländarnas riksdagsgrupp, Samlingspartiets riksdagsgrupp, Centerns riksdagsgrupp, Gröna riksdagsgruppen, Vänsterförbundets riksdagsgrupp, Svenska riksdagsgruppen och Kristdemokratiska riksdagsgruppen samt justitiekanslern i statsrådet.

I yttrandena understöddes i huvudsak de ändringar som föreslås i såväl riksdagens arbetsordning som valstadgan för riksdagen. Sannfinländarnas riksdagsgrupp motsatte sig dock de föreslagna bestämmelserna om bordläggning och anvisandet av granskningen av fullmakter till riksdagens generalsekreterare. Vänsterförbundets riksdagsgrupp ansåg att det i detta sammanhang också bör föreskrivas om möjlighet till omröstning på distans. Kristdemokratiska riksdagsgruppen motsatte sig den ändring enligt vilken förslag också i den första behandlingen ska läggas fram under den allmänna debatten.

I många yttranden uttrycktes oro över ledamöternas faktiska rätt att väcka motioner, även om förslaget om riksdagens möjlighet att förkorta tiden för att lämna in budgetmotioner i vissa fall i och för sig ansågs behövligt. Samlingspartiets riksdagsgrupp föreslog att arbetsordningen kompletteras med en bestämmelse som möjliggör debatt vid val av statsminister. Talmanskonferensen har kompletterat de föreslagna bestämmelserna om rätt att väcka motioner och möjlighet till debatt vid val av statsminister.

6 Specialmotivering

6.1 Riksdagens arbetsordning

2 §. *Fullmaktsgranskning*. Det föreslås att 1 mom. ändras så att ledamöternas fullmakter före valperiodens första plenum granskas av riksdagens generalsekreterare i stället för av justitiekanslern i statsrådet. På motsvarande sätt granskar generalsekreteraren enligt det föreslagna 2 mom. också senare uppvisade fullmakter.

11 §. *Riksdagens justitieombudsman*. Det föreslås att 1 mom. kompletteras med en bestämmelse om att val av justitieombudsman förrättas om flera har anmält sig för ämbetet. En egentlig valförrättning är onödig om bara en person har anmält sig, eftersom riksdagen då kan besluta i ärendet utan val. Förslaget motsvarar i sak bestämmelserna i arbetsordningens 16 § 2 och 3 mom. om val av riksdagens generalsekreterare och generaldirektören för statens revisionsverk. I momentet föreskrivs det fortfarande om grundlagsutskottets uppgift att bedöma dem som anmält sig till ämbetet som justitieombudsman. Om ingen av de sökande uppfyller de krav som ställs på ombudsmannen, ska ämbetet ledigförklaras på nytt. I momentet föreslås för tydlighetens skull att valet av riksdagens biträdande justitieombudsman förrättas på samma sätt som valet av riksdagens justitieombudsman.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

16 §. *Val.* Det föreslås att 1 mom. kompletteras med en bestämmelse enligt vilken debatt inte tillåts vid val, om inte något annat följer av arbetsordningens 65 § 4 mom. om val av statsminister.

17 a §. *Utredning av medlemmar i underrättelsetillsynsutskottet.* Det föreslås att det till 1 mom. fogas ett omnämnande av att den begäran om kontroll som avses i bestämmelsen ska ställas till dataombudsmannen också när underrättelsetillsynsutskottets sammansättning ändras.

20 §. *Motioner.* I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. om riksdagens möjlighet att besluta om en kortare tid än den som anges i 2 mom. för inlämning av budgetmotioner med anledning av en tilläggsbudgetproposition eller kompletterande budgetproposition. Det kan behövas exempelvis om en tilläggsbudget måste sättas i kraft särskilt skyndsamt. Beslut om en kortare tid ska enligt förslaget kunna fattas endast på förslag av talmanskonferensen. En kortare tidsfrist förutsätter vägande skäl. Tröskeln för att förkorta tidsfristen bör således vara hög. Ledamöternas faktiska möjlighet att väcka motioner bör alltid tryggas.

På grund av det nya 3 mom. blir det nuvarande 3 momentet nytt 4 mom.

43 c §. *Tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande.* För tydlighetens skull föreslås det att inte bara utskottsmedlemmar utan också ersättare ska nämnas paragrafens 1 mom.

53 §. *Behandlingen av lagförslag.* Det föreslås att det till 2 mom. fogas ett omnämnande av att förslag som avviker från det betänkande som behandlas och som gäller lagförslagets innehåll ska läggas fram under den allmänna debatten i första behandlingen av lagförslaget och inte först vid den detaljerade behandlingen. Enligt förslaget kan lagförslagets innehåll vid den detaljerade behandlingen konstateras ha blivit godkänt enligt betänkandet utan behandling paragraf för paragraf till den del det i handlingarna i ärendet inte ingår förslag till bestämmelser som avviker från betänkandet och sådana förslag inte heller har lagts fram på det sätt som bestäms i 58 §.

57 §. *Bordläggning.* I 3 mom. föreslås en bestämmelse om att efter det att ett ärende som i första behandling, enda behandling eller i behandling av ärenden som tas upp till en behandling bordlagts på ett förslag som fått bifall kan ärendet bordläggas endast en gång genom riksdagens beslut, och att ett ärende också i andra behandlingen kan bordläggas en gång, om riksdagen så beslutar. Dessutom föreslås i momentet en upprepning av den tidsmässiga begränsning som nämns i 1 mom., det vill säga att ett ärende ska bordläggas till ett nära förestående plenum, enligt vedertagen praxis högst två veckor fram i tiden (se TKF 1/1999 rd, s. 32). I momentet föreslås också vissa preciseringar av ordalydelsen i syfte att förtydliga regleringen.

Enligt den första meningen i momentet bordläggs ett ärende i första behandling och i behandling som avses i 54 och 55 § en gång på ett förslag som fått bifall. Förslaget motsvarar den gällande bestämmelsen. I momentets första mening stryks endast ordet "därefter", som inte hör till meningens interna struktur och som torde syfta på bordläggningar enligt 2 mom. I första behandling och enda behandling och i behandling av ärenden som tas upp till en behandling kan ett ärende efter att det bordlagts på ett förslag som fått bifall, enligt den andra meningen i momentet bordläggas en gång, om riksdagen så beslutar. Dessutom föreslås i momentet en bestämmelse enligt vilken ett ärende genom riksdagens beslut kan bordläggas endast en gång i den andra behandlingen.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

61 §. *Omröstningssätt. I 1 mom.* föreslås en bestämmelse om möjligheten att förrätta omröstning också genom att kombinera de omröstningssätt som nämns i momentet.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att det bättre än för närvarande framgår att omröstning med omröstningsapparat är det primära omröstningssättet. I momentet föreslås dessutom bestämmelser om möjligheten att ta om en omröstning med omröstningsapparat, om talmannen anser att den redan förrättade omröstningen inte har gett ett tillförlitligt svar.

Det föreslås att bestämmelserna om öppen omröstning med sedlar i 3 mom. förtydligas så att en sådan omröstning förrättas för det första om omröstning med omröstningsapparat av tekniska skäl inte kan förrättas eller om rösterna har fallit lika. Till denna del överensstämmer förslaget med den nuvarande regleringen.

Öppen omröstning med sedlar ska däremot inte längre förrättas, om omröstning med omröstningsapparat inte ger ett enligt talmannens åsikt tillförlitligt svar när den förrättas första gången. Då kan omröstning med omröstningsapparat med stöd av det föreslagna 2 mom. upprepas. Enligt förslaget ska öppen omröstning med sedlar förrättas först om inte ens en förnyad omröstning med omröstningsapparat eller omröstning genom uppresning eller en kombination av omröstningssätten enligt talmannens mening har gett ett klart svar. Före den öppna omröstningen med sedlar ska alltså antingen omröstning med omröstningsapparat upprepas, om det inte finns tekniska hinder för det, eller alternativt genom uppresning eller en kombination av omröstningssätten. Om rösterna faller lika ska öppen omröstning med sedlar med avvikelse från nuläget förrättas i alla beslutssituationer först om rösterna också vid en ny omröstning med omröstningsapparat har fallit lika.

Dessutom föreslås det att undantagsbestämmelsen om omröstning som inte gäller riksdagens slutliga beslut i det aktuella behandlingsskedet, stryks som onödig i 3 mom.

I 4 mom. kvarstår den nuvarande hänvisningen enligt vilken närmare bestämmelser om omröstningsförfarandet vid val ingår i riksdagens valstadga.

62 §. *Öppen omröstning med sedlar.* Det föreslås att omnämmandet av att valsedlarna ska läsas upp och räknas stryks som onödiga i den sista meningen i 62 § i arbetsordningen.

65 §. *Val av statsminister.* Det föreslås att det till 2 mom. fogas ett omnämmande av att det uttryckligen är fråga om val av statsminister enligt 61 § 3 mom. andra meningen i grundlagen. Dessutom föreslås det att omnämmandet av att valsedlarna ska läsas upp och räknas stryks som onödigt i den sista meningen i 62 §.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. kompletteras med en bestämmelse enligt vilken riksdagen på förslag av talmanskonferensen kan tillåta debatt före det val av statsminister som avses i paragrafens 2 mom. och i 61 § 3 mom. andra meningen i grundlagen.

Man kan anta att det före valet av statsminister förs många slags informella diskussioner och förhandlingar om vem som bör utses till statsministerkandidat och andra frågor i anknytning till regeringsbildningen. Det kan dock vara motiverat att dessa frågor också debatteras öppet. Enligt

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

förslaget ska behovet av debatt i första hand bedömas av talmanskonferensen, som i förekommande fall förelägger riksdagen ett förslag om att tillåta debatt. I sin bedömning bör talmanskonferensen beakta att det i vilket fall som helst kommer att föras en debatt om innehållet i regeringspolitiken när statsrådet i enlighet med 62 § i grundlagen lämnar sitt program till riksdagen i form av ett meddelande. Utifrån talmanskonferensens förslag beslutar riksdagen om den tillåter debatt före valet av statsminister.

69 och 70 §. *Protokoll från plenum och Beslutsprotokoll från plenum*. Det föreslås att 70 § i riksdagens arbetsordning om beslutsprotokoll från plenum upphävs som obehövlig. Därför föreslås det att bestämmelsen i 69 § 1 mom. om anteckningar i protokollet från plenum kompletteras med det som i det gällande 70 § 1 mom. sägs om att besluten i plenum ska antecknas.

75 a §. *Talmanskonferensens och kanslikommissionens sammanträden på distans*. I paragrafen föreslås det bestämmelser om möjlighet för talmanskonferensen och kanslikommissionen att hålla sammanträden på distans.

Talmanskonferensen och kanslikommissionen får enligt det föreslagna *1 mom.* sammanträda och det är enligt momentet tillåtet att delta i eller vara närvarande vid ett sammanträde med hjälp av it-utrustning och förbindelser som talmanskonferensen godkänt (*sammanträde på distans*). Med uttrycket "sammanträda" avses att det är fråga om ett sammanträde som hålls av talmanskonferensen eller kanslikommissionen och att sammanträdet får hållas genom distanskontakt. Enligt förslaget ska talmannen i egenskap av sammankallare meddela hur sammanträdet ska hållas.

Till exempel talmanskonferensen kan således sammanträda antingen så att alla deltagare står i distanskontakt med varandra eller så att en del är samlade i sammanträdesrummet, medan andra har distanskontakt. De som har rätt att närvara vid sammanträdet, det vill säga andra utomstående sakkunniga som inte hör till talmanskonferensens eller kanslikommissionens sammansättning eller till föredragandekåren eller andra som ska höras, kan likaså närvara vid sammanträdet på distans.

Förslaget gäller möjligheten att sammanträda på distans. Talmannen beslutar i egenskap av sammankallare om möjligheten ska utnyttjas eller inte. Talmannen kan till exempel bedöma att vissa ärenden som behandlas vid ett enskilt sammanträde förutsätter att deltagarna är fysiskt närvarande och besluta att deltagande inte kan ske via distansförbindelse. Talmannen kan också mer allmänt besluta att inte utnyttja den föreslagna möjligheten till sammanträden på distans.

Enligt förslaget får man delta i sammanträden på distans endast med hjälp av it-utrustning och it-förbindelser som talmanskonferensen godkänt. Till denna del motsvarar förslaget 37 a § 1 mom. i arbetsordningen om utskottens hörande av sakkunniga på distans.

En förutsättning för sammanträde på distans är enligt paragrafens *2 mom.* att de som har rätt att delta och att vara närvarande har informationssäker förbindelse (*distanskontakt*), med varandra. Förslaget motsvarar också till denna del bestämmelserna om utskottens hörande av sakkunniga på distans.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Talmanskonferensens och kanslikommissionens sammanträden är inte öppna för allmänheten. I 3 mom. föreslås det därför bestämmelser om informationssäkerhet vid distanssammanträden. Regleringen motsvarar i sak bestämmelserna om utskottens hörande av sakkunniga på distans. Arrangemangen för ett sammanträde på distans ska enligt vad som föreslås vara sådana att diskussionerna under sammanträdet kan ske konfidentiellt och att utomstående inte får veta något om de behandlade ärendena eller handlingarna innan de blir offentliga. En ledamot eller föredragande i talmanskonferensen eller kanslikommissionen som deltar i ett sammanträde genom distanskontakt ska se till att inga utomstående befinner sig i samma rum medan sammanträdet pågår.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 37 a § 3 mom. i arbetsordningen, enligt vilken varken sekretessbelagda handlingar eller ärenden som omfattas av sekretess får behandlas vid hörande på distans.

77 §. *Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot.* Den sista meningen i 1 mom. står i konflikt med grundlagen och bör strykas. Enligt den avbryts uppdraget som riksdagsledamot för en ledamot som är ledamot av Europaparlamentet först när fullmakten för ledamotens ersättare har granskats. I paragrafens nya 2 mom. föreslås bestämmelser om anmälan om att ett avbrott i uppdraget som riksdagsledamot har upphört. Enligt förslaget ska talmannen underrättas om tidpunkten för när ett avbrott upphör, om ett ledamotskap i Europaparlamentet upphör för en person som valts till riksdagsledamot. Anmälan behövs på grund av de administrativa åtgärder som är nödvändiga för att organisera ställningen för ersättaren, särskilt om avbrottet i uppdraget som riksdagsledamot upphör innan mandatperioden i Europaparlamentet har löpt ut. Det är dock önskvärt att anmälan görs också vid utgången av Europaparlamentets mandatperiod. Den som valts till riksdagsledamot och är medlem av Europaparlamentet ska utan dröjsmål göra en anmälan efter det att han eller hon har fått kännedom om tidpunkten för när avbrottet i uppdraget som riksdagsledamot upphör.

Ikraftträdande. Den föreslagna ändringen av arbetsordningen avses träda i kraft den 1 april 2023.

6.2 Valstadgan för riksdagen

8 §. *Inlämning av kandidatlistor.* Det föreslås att villkoret i 2 mom. att kandidatlistan ska lämnas in av ombudet eller någon annan undertecknare av kandidatlistan stryks.

I fortsättningen ska kretsen av personer som har rätt att lämna in en kandidatlista inte begränsas genom en bestämmelse. I praktiken kan kandidatlistan lämnas in till centralkansliet förutom av en ledamot också av exempelvis riksdagsgruppens generalsekreterare eller någon annan anställd vid gruppkansliet. Kandidatlistan ska fortsättningsvis undertecknas och dateras av två ledamöter. Kandidatlistan kan liksom i nuläget lämnas in till centralkansliets jour eller den undertecknade kandidatlistan skickas skannad per e-post till centralkansliets e-post. Även om kandidatlistan sänds per e-post ska den undertecknas och dateras på behörigt sätt.

Ikraftträdande. Den föreslagna ändringen av valstadgan avses träda i kraft den 1 april 2023.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Närmare bestämmelser om förfarandet under riksmötena samt om riksdagens organ och riksdagsarbetet utfärdas i riksdagens arbetsordning, står det i 52 § 1 mom. i grundlagen. Riksdagens arbetsordning fick en större konstitutionell betydelse genom 2000 års grundlagsreform, eftersom en stor del av den då som grundlag gällande riksdagsordningens detaljreglering av riksdagsarbetet överfördes till arbetsordningen (RP 1/1998 rd, s. 38). Avsikten var att skapa mer flexibla möjligheter att utveckla riksdagens interna arbetsprocedurer i takt med tidens krav (RP 1/1998 rd, s. 37). På grund av att riksdagens arbetsordning fått större betydelse behandlas förslag om stiftande och ändring av arbetsordningen nu med stöd av 52 § 1 mom. i grundlagen i den ordning som gäller lagförslag (RP 1/1998 rd, s. 101).

De föreslagna ändringarna i arbetsordningen handlar huvudsakligen om en normal, delvis rent teknisk, uppdatering av bestämmelserna om riksdagsarbetet. Med tanke på grundlagen är förslagen om ändring av bestämmelserna om granskning av fullmakter och avbrott i uppdraget som riksdagsledamot betydelsefulla, även om de inte påverkar lagstiftningsordningen för beslutet.

Det föreslås att granskningen av fullmakter genom en ändring av 2 § i arbetsordningen ska anförtros riksdagens generalsekreterare i stället för justitiekanslern i statsrådet. Förslaget harmonierar bättre med grundlagen, eftersom det inte är helt korrekt att i riksdagens arbetsordning föreskriva om en uppgift för justitiekanslern i statsrådet, även om uppgiften anknyter till riksdagsarbetet.

Uppdraget som riksdagsledamot avbryts med stöd av 28 § 1 mom. i grundlagen för den tid en riksdagsledamot är ledamot av Europaparlamentet. Uppdraget som riksdagsledamot sköts då i stället av ledamotens ersättare. Uppdraget som riksdagsledamot avbryts alltså direkt med stöd av grundlagen för den tid en riksdagsledamot är ledamot av Europaparlamentet. I 77 § i arbetsordningen finns en med tanke på 28 § 1 mom. i grundlagen problematisk bestämmelse om när uppdraget som riksdagsledamot ska avbrytas. Den sista meningen i paragrafen lyder som följer: "Om den valde ämnar vara ledamot av Europaparlamentet avbryts uppdraget som riksdagsledamot när fullmakten för ersättaren har granskats." Ur ett grundlagsperspektiv är avbrottet i uppdraget som riksdagsledamot kopplat till det faktum att man är ledamot av Europaparlamentet. Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot kan alltså inte förutsätta andra omständigheter eller åtgärder, såsom granskning av en ersättares fullmakt.

Regeringen föreslår att 77 § i arbetsordningen harmoniseras med grundlagen genom strykning av den mening som är problematisk med tanke på grundlagen.

Med stöd av det som anförs ovan föreslår talmanskonferensen

att riksdagens arbetsordning ändras på följande sätt:

1.

Riksdagens beslut

om ändring av riksdagens arbetsordning

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som föreskrivs i 52 § 1 mom. i grundlagen,

upphävs i riksdagens arbetsordning (40/2000) 70 §,

ändras 2 §, 11 § 1 mom., 16 § 1 mom., 17 a § 1 mom., 20 §, 43 c § 1 mom., 53 § 2 mom., 57 § 3 mom., 61, 62 och 65 §, 69 § 1 mom. och 77 §,

av dem 17 a § 1 mom. sådant det lyder i riksdagens beslut 1547/2019, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i riksdagens beslut 118/2003 och 71/2011, 43 c § 1 mom. sådant det lyder i riksdagens beslut 123/2019, 53 § 2 mom. och 69 § 1 mom. sådana de lyder i riksdagens beslut 895/2012 samt 57 § 3 mom. sådant det lyder i riksdagens beslut 71/2000, och
fogas till riksdagens arbetsordning en ny 75 a § som följer:

2 §

Fullmaktsgranskning

Före valperiodens första plenum granskar riksdagens generalsekreterare riksdagsledamöternas fullmakter. En förteckning upprättas över de riksdagsledamöter som visat upp godkänd fullmakt. Riksdagens första plenum under valperioden börjar med namnupprop enligt förteckningen.

Generalsekreteraren granskar också senare uppvisade fullmakter. Innan en riksdagsledamot tillträder sitt uppdrag ska han eller hon visa upp sin granskade fullmakt för talmannen, som ska meddela detta i plenum.

11 §

Riksdagens justitieombudsman

När ämbetet som riksdagens justitieombudsman eller som biträdande justitieombudsman är ledigt meddelas detta på det sätt som talmanskonferensen beslutar. Grundlagsutskottet gör en bedömning av dem som anmält sig för ämbetet. Om flera har anmält sig för ämbetet, förrättas val av riksdagens justitieombudsman. Val av riksdagens biträdande justitieombudsman förrättas på samma sätt som val av riksdagens justitieombudsman. Debatt tillåts inte vid valet.

— — — — —

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

16 §

Val

Riksdagen förrättar val på det sätt som närmare bestäms i valstadgan för riksdagen. Personval förrättas på samma sätt som val av talman, om inte något annat bestäms. Debatt tillåts inte vid valet, om inte något annat följer av 65 § 4 mom. i arbetsordningen.

17 a §

Utredning av medlemmar i underrättelsetillsynsutskottet

Innan underrättelsetillsynsutskottet tillsätts och innan dess sammansättning ändras ska en riksdagsledamot som avses bli medlem eller ersättare i utskottet begära att dataombudsmannen kontrollerar om personuppgifter som skyddspolisens registrerat med stöd av 48 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) innehåller uppgifter om honom eller henne.

20 §

Motioner

En motion ska lämnas till centralkansliet. Den ska motiveras kort. Frågor av olika slag får inte tas in i en och samma motion eller fler än ett förslag till anslag eller något annat beslut i en budgetmotion.

En motion kan väckas medan riksdagen är sammankallad. En budgetmotion får inte väckas förrän propositionen om statsbudgeten har lämnats till riksdagen och motionen ska lämnas in senast klockan 12 den tionde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt. En budgetmotion med anledning av en tilläggsbudgetproposition eller en proposition som kompletterar budgetpropositionen ska lämnas in senast klockan 12 den fjärde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt.

Riksdagen kan av vägande skäl på förslag av talmanskonferensen besluta om en kortare tid än den som anges i 2 mom. för inlämning av budgetmotioner med anledning av en tilläggsbudgetproposition eller en proposition som kompletterar budgetpropositionen.

Den första undertecknaren av en motion kan skriftligen återta motionen.

43 §

Tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande

En medlem, ersättare eller tjänsteman i ett utskott får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling eller en omständighet om vilken utskottet har fattat sekretessbeslut enligt 50 § 3 mom. i grundlagen.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

53 §

Behandlingen av lagförslag

I den första behandlingen föredras utskottets betänkande och förs en allmän debatt om ärendet. Därefter fattas i den detaljerade behandlingen beslut om lagförslagets innehåll. Lagförslagets innehåll kan i den detaljerade behandlingen utan behandling paragraf för paragraf konstateras ha blivit godkänt enligt betänkandet till den del det i den allmänna debatten inte har lagts fram förslag till bestämmelser som avviker från betänkandet. I den första behandlingen får förslag om att lagförslaget ska förkastas inte läggas fram.

57 §

Bordläggning

I första behandling och i behandling som avses i 54 och 55 § bordläggs ärendet en gång på ett förslag som fått bifall. Därefter kan ett ärende i första behandling, i enda behandling och i behandling av ärenden som tas upp till en behandling bordläggas en gång, om riksdagen så beslutar. I andra behandlingen kan ärendet genom riksdagens beslut bordläggas en gång. Ärendet ska bordläggas till ett nära förestående plenum.

61 §

Omröstningssätt

Omröstning verkställs med omröstningsapparat, genom uppresning eller genom öppen omröstning med sedlar eller genom en kombination av dessa omröstningssätt. Talmannen meddelar på vilket sätt omröstningen verkställs. Debatt om omröstningssättet tillåts inte.

Omröstning verkställs i första hand med omröstningsapparat. En ny omröstning med apparat kan verkställas när en redan verkställd omröstning med apparat enligt talmannens mening inte har gett ett tillförlitligt svar.

Öppen omröstning med sedlar verkställs om omröstning med apparat av tekniska skäl inte kan verkställas eller om inte heller en ny omröstning med apparat eller genom uppresning eller genom en kombination av omröstningssätten enligt talmannens mening har gett ett tillförlitligt svar eller om rösterna också i den nya omröstningen med omröstningsapparat har fallit lika.

Närmare bestämmelser om omröstningsförfarandet vid val ingår i valstadgan för riksdagen.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

62 §

Öppen omröstning med sedlar

Öppen omröstning med sedlar verkställs med olikfärgade sedlar och genom namnupprop. På sedlarna ska riksdagsledamotens namn och ordet *ja*, *nej* eller *blankt* finnas tryckta. Andra valsedlar ska förkastas. Riksdagsledamöterna ska lägga sina valsedlar i urnan i den ordning deras namn ropas upp.

65 §

Val av statsminister

Republikens presidents meddelande till riksdagen om vem som är statsministerkandidat ska föredras för riksdagen, och ärendet ska bordläggas till ett senare plenum. Omröstning om godkännande av statsministerkandidaten verkställs genom omröstning med omröstningsapparat eller öppen omröstning med sedlar. Talmannen meddelar på vilket sätt omröstningen verkställs.

Val av statsminister enligt 61 § 3 mom. andra meningen i grundlagen verkställs enligt namnupprop med valsedlar, där endast riksdagsledamotens namn får finnas tryckt. På valsedeln ska riksdagsledamoten skriva namnet på den person som han eller hon röstar på så klart att det inte kan uppstå ovisshet om vem som avses, eller lämna in en blank valsedel. Andra valsedlar ska förkastas.

I protokollet antecknas hur var och en har röstat.

Debatt tillåts inte om det ärende som avses i denna paragraf. Riksdagen kan dock på förslag av talmanskonferensen tillåta debatt före det val av statsminister som avses i 2 mom.

69 §

Protokoll från plenum

Över plenum upprättas protokoll. I det antecknas uppgifter om besluten och behandlingen av ärendena samt debatterna i plenum. Uppgifterna om besluten i plenum ska utan dröjsmål läggas ut i det allmänna datanätet.

75 a §

Talmanskonferensens och kanslikommissionens sammanträden på distans

Talmanskonferensen och kanslikommissionen får sammanträda och deltagande i eller närvaro vid sammanträdet får ske med hjälp av it-utrustning och förbindelser som talmanskonferensen godkänt (*sammanträde på distans*). Talmannen meddelar hur sammanträdet ska hållas.

En förutsättning för sammanträde på distans är att de som har rätt att delta i eller vara närvarande vid sammanträdet har informationssäker förbindelse (*distanskontakt*) med varandra.

Arrangemangen för ett sammanträde på distans ska vara sådana att diskussionerna under sammanträdet kan ske konfidentiellt och att utomstående inte får veta något om de behandlade ären-

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

dena eller handlingarna innan de blir offentliga. En ledamot eller en föredragande i talmanskonferensen eller kanslikommissionen som deltar i ett sammanträde genom distanskontakt ska se till att inga utomstående befinner sig i samma rum medan sammanträdet pågår.

Vid ett sammanträde på distans får varken sekretessbelagda handlingar eller ärenden som omfattas av sekretess behandlas.

77 §

Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot

En riksdagsledamot som har valts till ledamot av Europaparlamentet ska meddela talmannen om han eller hon ämnar sköta sitt uppdrag som riksdagsledamot eller vara ledamot av Europaparlamentet. Efter Europaparlamentsvalet ska meddelandet lämnas före parlamentets första sammanträde. Efter riksdagsvalet ska meddelandet lämnas senast klockan 12 den tredje dagen efter det hans eller hennes fullmakt som riksdagsledamot har granskats.

Om den som valts till riksdagsledamot upphör att vara ledamot av Europaparlamentet, ska han eller hon utan dröjsmål underrätta talmannen om tidpunkten för upphörandet.

Detta beslut av riksdagen träder i kraft den 1 april 2023.

2.

Riksdagens beslut

om ändring av 8 § i valstadgan för riksdagen

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som föreskrivs i 52 § 2 mom. i grundlagen,

ändras i valstadgan för riksdagen (250/2000) 8 § 2 mom. som följer:

8 §

Inlämning av kandidatlistor

Kandidatlistan ska lämnas in till riksdagens centralkansli senast klockan 12 dagen före valet. Talmannen kan av särskilda skäl också föredra senare framlagda förslag.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Detta beslut av riksdagen träder i kraft den 1 april 2023.

Helsingfors 22.11.2022

Riksdagens talman Matti Vanhanen
Riksdagens generalsekreterare Maija-Leena Paavola

1.

Riksdagens beslut

om ändring av riksdagens arbetsordning

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som föreskrivs i 52 § 1 mom. i grundlagen,

upphävs i riksdagens arbetsordning (40/2000) 70 §,

ändras 2 §, 11 § 1 mom., 16 § 1 mom., 17 a § 1 mom., 20 §, 43 c § 1 mom., 53 § 2 mom., 57 § 3 mom., 61, 62 och 65 §, 69 § 1 mom. och 77 §,

av dem 17 a § 1 mom. sådant det lyder i riksdagens beslut 1547/2019, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i riksdagens beslut 118/2003 och 71/2011, 43 c § 1 mom. sådant det lyder i riksdagens beslut 123/2019, 53 § 2 mom. och 69 § 1 mom. sådana de lyder i riksdagens beslut 895/2012 samt 57 § 3 mom. sådant det lyder i riksdagens beslut 71/2000, och

fogas till riksdagens arbetsordning en ny 75 a § som följer:

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
2 § <i>Fullmaktsgranskning</i> Före valperiodens första plenum granskar <i>justitiekanslern i statsrådet</i> riksdagsledamöternas fullmakter. En förteckning upprättas över de riksdagsledamöter som visat upp godkänd fullmakt. Riksdagens första plenum under valperioden börjar med namnupprop enligt förteckningen. <i>Justitiekanslern</i> granskar också senare uppvisade fullmakter. Innan en riksdagsledamot tillträder sitt uppdrag <i>skall</i> han eller hon visa upp sin granskade fullmakt för talmannen, som <i>skall</i> meddela detta i plenum.	2 § <i>Fullmaktsgranskning</i> Före valperiodens första plenum granskar <i>riksdagens generalsekreterare</i> riksdagsledamöternas fullmakter. En förteckning upprättas över de riksdagsledamöter som visat upp godkänd fullmakt. Riksdagens första plenum under valperioden börjar med namnupprop enligt förteckningen. <i>Generalsekreteraren</i> granskar också senare uppvisade fullmakter. Innan en riksdagsledamot tillträder sitt uppdrag <i>ska</i> han eller hon visa upp sin granskade fullmakt för talmannen, som ska meddela detta i plenum.
11 § <i>Riksdagens justitieombudsman</i> När ämbetet som riksdagens justitieombudsman eller som biträdande justitieombudsman är ledigt meddelas detta på det sätt som talmanskonferensen beslutar. <i>Valet förrättas efter det att grundlagsutskottet har gjort en bedömning av dem som anmält sig för ämbetet.</i> Debatt tillåts inte vid valet.	11 § <i>Riksdagens justitieombudsman</i> När ämbetet som riksdagens justitieombudsman eller som biträdande justitieombudsman är ledigt meddelas detta på det sätt som talmanskonferensen beslutar. <i>Grundlagsutskottet gör en bedömning av dem som anmält sig för ämbetet. Om flera har anmält sig för ämbetet, förrättas val av riksdagens justitieombudsman. Val av riksdagens biträdande justitieombudsman förrättas på samma sätt som val av riksdagens justitieombudsman.</i> Debatt tillåts inte vid valet.
16 § <i>Val</i> Riksdagen förrättar val på det sätt som närmare bestäms i riksdagens valstadga. Personval förrättas på samma sätt som val av talman, om inte något annat bestäms. Debatt tillåts inte vid valet.	16 § <i>Val</i> Riksdagen förrättar val på det sätt som närmare bestäms i valstadgan för riksdagen. Personval förrättas på samma sätt som val av talman, om inte något annat bestäms. Debatt tillåts inte vid valet, <i>om inte något annat följer av 65 § 4 mom. i arbetsordningen.</i>

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
17 a § <i>Utredning av medlemmar i underrättelsetillsynsutskottet</i> Innan underrättelsetillsynsutskottet tillsätts ska en riksdagsledamot som avses bli medlem eller ersättare i utskottet begära att dataombudsmannen kontrollerar om personuppgifter som skyddspolisens registrerat med stöd av 48 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) innehåller uppgifter om honom eller henne. -----	17 a § <i>Utredning av medlemmar i underrättelsetillsynsutskottet</i> Innan underrättelsetillsynsutskottet tillsätts <i>och innan dess sammansättning ändras</i> ska en riksdagsledamot som avses bli medlem eller ersättare i utskottet begära att dataombudsmannen kontrollerar om personuppgifter som skyddspolisens registrerat med stöd av 48 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) innehåller uppgifter om honom eller henne. -----
20 § <i>Motioner</i> En motion ska lämnas till centralkansliet. Den ska motiveras kort. Frågor av olika slag får inte tas in i en och samma motion eller fler än ett förslag till anslag eller något annat beslut i en budgetmotion. En motion kan väckas medan riksdagen är sammankallad. En budgetmotion får inte väckas förrän propositionen om statsbudgeten har lämnats till riksdagen och motionen <i>skall</i> lämnas in senast klockan 12 den tionde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt. En budgetmotion med anledning av en tilläggsbudgetproposition eller en proposition som kompletterar budgetpropositionen <i>skall</i> lämnas in senast klockan 12 den fjärde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt. Den första undertecknaren av en motion kan skriftligen återta motionen. -----	20 § <i>Motioner</i> En motion ska lämnas till centralkansliet. Den ska motiveras kort. Frågor av olika slag får inte tas in i en och samma motion eller fler än ett förslag till anslag eller något annat beslut i en budgetmotion. En motion kan väckas medan riksdagen är sammankallad. En budgetmotion får inte väckas förrän propositionen om statsbudgeten har lämnats till riksdagen och motionen <i>ska</i> lämnas in senast klockan 12 den tionde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt. En budgetmotion med anledning av en tilläggsbudgetproposition eller en proposition som kompletterar budgetpropositionen <i>ska</i> lämnas in senast klockan 12 den fjärde dagen efter det propositionen meddelades ha anlänt. <i>Riksdagen kan av vägande skäl på förslag av talmanskonferensen besluta om en kortare tid än den som anges i 2 mom. för inlämning av budgetmotioner med anledning av en tilläggsbudgetproposition eller en proposition som kompletterar budgetpropositionen.</i> Den första undertecknaren av en motion kan skriftligen återta motionen. -----
43 c § <i>Tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande</i> En utskottsmedlem eller tjänsteman får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling eller en omständighet om vilken utskottet har fattat sekretessbeslut enligt 50 § 3 mom. i grundlagen. -----	43 c § <i>Tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande</i> En medlem, ersättare eller tjänsteman i ett utskott får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling eller en omständighet om vilken utskottet har fattat sekretessbeslut enligt 50 § 3 mom. i grundlagen. -----

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
53 § <i>Behandlingen av lagförslag</i> I den första behandlingen föredras utskottets betänkande och förs en allmän debatt om ärendet. Därefter fattas i den detaljerade behandlingen beslut om lagförslagets innehåll. Lagförslagets innehåll kan i den detaljerade behandlingen utan behandling paragraf för paragraf konstateras ha blivit godkänt enligt betänkandet till den del det i <i>handlingarna i ärendet inte ingår</i> förslag till bestämmelser som avviker från betänkandet och <i>sådana förslag inte heller har lagts fram i den ordning som bestäms i 58 §</i>. I den första behandlingen får förslag om att lagförslaget ska förkastas inte läggas fram.	53 § <i>Behandlingen av lagförslag</i> I den första behandlingen föredras utskottets betänkande och förs en allmän debatt om ärendet. Därefter fattas i den detaljerade behandlingen beslut om lagförslagets innehåll. Lagförslagets innehåll kan i den detaljerade behandlingen utan behandling paragraf för paragraf konstateras ha blivit godkänt enligt betänkandet till den del det i <i>den allmänna debatten inte har lagts fram</i> förslag till bestämmelser som avviker från betänkandet (<i>utesl.</i>). I den första behandlingen får förslag om att lagförslaget ska förkastas inte läggas fram.
57 § <i>Bordläggning</i> I första behandling och i behandling som avses i 54 och 55 § bordläggs ärendet <i>därefter</i> en gång på ett förslag som fått bifall. <i>I annat fall bordläggs ärendet</i> om riksdagen så beslutar.	57 § <i>Bordläggning</i> I första behandling och i behandling som avses i 54 och 55 § bordläggs ärendet (<i>utesl.</i>) en gång på ett förslag som fått bifall. <i>Därefter kan ett ärende i första behandling, i enda behandling och i behandling av ärenden som tas upp till en behandling bordläggas en gång</i>, om riksdagen så beslutar. <i>I andra behandlingen kan ärendet genom riksdagens beslut bordläggas en gång. Ärendet ska bordläggas till ett nära förestående plenum.</i>

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
61 § <i>Omröstningssätt</i> Omröstningen verkställs med omröstningsapparat, genom uppresning eller genom öppen omröstning med sedlar. Talmannen meddelar omröstningssättet. Debatt om omröstningssättet tillåts inte. <i>Omröstning med apparat verkställs oberoende av om omröstning redan har skett genom uppresning, när talmannen anser det vara befogat eller när omröstningen genom uppresning enligt talmannens mening inte har gett ett klart svar eller när en riksdagsledamot begär det.</i> Öppen omröstning med sedlar verkställs om omröstning med apparat av tekniska skäl inte kan verkställas eller om omröstningen med apparat enligt talmannens mening inte har gett ett tillförlitligt svar eller om rösterna fallit lika. Vid lika röstetal i en omröstning, som inte gäller riksdagens slutliga beslut i det aktuella behandlingsskedet, verkställs ny omröstning med omröstningsapparat. Omröstning med sedlar verkställs först om rösterna också i den nya omröstningen med omröstningsapparat har fallit lika. Närmare bestämmelser om omröstningsförfarandet vid val ingår i riksdagens valstadga.	61 § <i>Omröstningssätt</i> Omröstning verkställs med omröstningsapparat, genom uppresning eller genom öppen omröstning med sedlar eller genom en kombination av dessa omröstningssätt. Talmannen meddelar på vilket sätt omröstningen verkställs. Debatt om omröstningssättet tillåts inte. <i>Omröstning verkställs i första hand med omröstningsapparat. En ny omröstning med apparat kan verkställas när en redan verkställd omröstning med apparat enligt talmannens mening inte har gett ett tillförlitligt svar.</i> Öppen omröstning med sedlar verkställs om omröstning med apparat av tekniska skäl inte kan verkställas eller om inte heller en ny omröstning med apparat eller genom uppresning eller genom en kombination av omröstningssätten enligt talmannens mening har gett ett tillförlitligt svar eller om rösterna också i den nya omröstningen med omröstningsapparat har fallit lika. Närmare bestämmelser om omröstningsförfarandet vid val ingår i valstadgan för riksdagen.
62 § <i>Öppen omröstning med sedlar</i> Öppen omröstning med sedlar verkställs med olivfärgade sedlar och genom namnupprop. På sedlarna skall riksdagsledamotens namn och ordet <i>ja, nej</i> eller <i>blankt</i> finnas tryckta. Andra valsedlar skall förkastas. Riksdagsledamöterna skall lägga sina valsedlar i urnan i den ordning deras namn ropas upp. Sedlarna läses upp och räknas.	62 § <i>Öppen omröstning med sedlar</i> Öppen omröstning med sedlar verkställs med olivfärgade sedlar och genom namnupprop. På sedlarna ska riksdagsledamotens namn och ordet <i>ja, nej</i> eller <i>blankt</i> finnas tryckta. Andra valsedlar ska förkastas. Riksdagsledamöterna ska lägga sina valsedlar i urnan i den ordning deras namn ropas upp. (utesl.)

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
65 § <i>Val av statsminister</i> Republikens presidents meddelande till riksdagen om vem som är statsministerkandidat <i>skall</i> föredras för riksdagen, och ärendet <i>skall</i> bordläggas till ett senare plenum. Omröstning om godkännande av statsministerkandidaten verkställs genom omröstning med omröstningsapparat eller öppen omröstning med sedlar. Talmannen meddelar <i>omröstningssättet</i>. Val av statsminister enligt 61 § 3 mom. grundlagen verkställs enligt namnupprop med valsedlar, där endast riksdagsledamotens namn får finnas tryckt. På valsedeln <i>skall</i> riksdagsledamoten skriva namnet på den person som han eller hon röstar på så klart att det inte kan uppstå ovisshet om vem som avses, eller lämna in en blank valsedel. Andra valsedlar <i>skall</i> förkastas. <i>Valsedlarna läses upp och räknas</i>. I protokollet antecknas hur var och en har röstat. Debatt tillåts inte om det ärende som avses i denna paragraf.	65 § <i>Val av statsminister</i> Republikens presidents meddelande till riksdagen om vem som är statsministerkandidat <i>ska</i> föredras för riksdagen, och ärendet <i>ska</i> bordläggas till ett senare plenum. Omröstning om godkännande av statsministerkandidaten verkställs genom omröstning med omröstningsapparat eller öppen omröstning med sedlar. Talmannen meddelar <i>på vilket sätt omröstningen verkställs</i>. Val av statsminister enligt 61 § 3 mom. <i>andra meningen</i> i grundlagen verkställs enligt namnupprop med valsedlar, där endast riksdagsledamotens namn får finnas tryckt. På valsedeln <i>ska</i> riksdagsledamoten skriva namnet på den person som han eller hon röstar på så klart att det inte kan uppstå ovisshet om vem som avses, eller lämna in en blank valsedel. Andra valsedlar <i>ska</i> förkastas. (<i>utesl.</i>) I protokollet antecknas hur var och en har röstat. Debatt tillåts inte om det ärende som avses i denna paragraf. <i>Riksdagen kan dock på förslag av talmanskonferensen tillåta debatt före det val av statsminister som avses i 2 mom.</i>
69 § <i>Protokoll från plenum</i> Över plenum upprättas protokoll. I det antecknas uppgifter om behandlingen av ärendena <i>och</i> debatterna i plenum. Uppgifterna om besluten i plenum ska utan dröjsmål läggas ut <i>på ett datanät</i>.	69 § <i>Protokoll från plenum</i> Över plenum upprättas protokoll. I det antecknas uppgifter om <i>besluten och</i> behandlingen av ärendena samt debatterna i plenum. Uppgifterna om besluten i plenum ska utan dröjsmål läggas ut <i>i det allmänna datanätet</i>.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
70 § Beslutsprotokoll från plenum Över plenum upprättas omedelbart ett beslutsprotokoll, i vilket uppgifter om besluten antecknas. Beslutsprotokollet blir offentligt när riksdagens generalsekreterare har undertecknat det.	(Upphävs)
(Ny)	75 a § Talmanskonferensens och kanslikommissionens sammanträden på distans Talmanskonferensen och kanslikommissionen får sammanträda och deltagande i eller närvaro vid sammanträdet får ske med hjälp av it-utrustning och förbindelser som talmanskonferensen godkänt (sammanträde på distans). Talmannen meddelar hur sammanträdet ska hållas. En förutsättning för sammanträde på distans är att de som har rätt att delta och att vara närvarande har informationssäker förbindelse (distanskontakt) med varandra. Arrangemangen för ett sammanträde på distans ska vara sådana att diskussionerna under sammanträdet kan ske konfidentiellt och att utomstående inte får veta något om de behandlade ärendena eller handlingarna innan de blir offentliga. En ledamot eller en föredragande i talmanskonferensen eller kanslikommissionen som deltar i ett sammanträde genom distanskontakt ska se till att inga utomstående befinner sig i samma rum medan sammanträdet pågår. Vid ett sammanträde på distans får varken sekretessbelagda handlingar eller ärenden som omfattas av sekretess behandlas.

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
77 § <i>Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot</i> En riksdagsledamot som har valts till ledamot av Europaparlamentet <i>skall</i> meddela talmannen om han eller hon ämnar <i>handha</i> sitt uppdrag som riksdagsledamot eller vara ledamot av Europaparlamentet. Efter Europaparlamentsvalet <i>skall</i> meddelandet lämnas före parlamentets första sammanträde. Efter riksdagsvalet <i>skall</i> meddelandet lämnas senast klockan 12 den tredje dagen efter det hans eller hennes fullmakt som riksdagsledamot har granskats. <i>Om den valde ämnar vara ledamot av Europaparlamentet avbryts uppdraget som riksdagsledamot när fullmakten för ersättaren har granskats.</i>	77 § <i>Avbrott i uppdraget som riksdagsledamot</i> En riksdagsledamot som har valts till ledamot av Europaparlamentet <i>ska</i> meddela talmannen om han eller hon ämnar <i>sköta</i> sitt uppdrag som riksdagsledamot eller vara ledamot av Europaparlamentet. Efter Europaparlamentsvalet <i>ska</i> meddelandet lämnas före parlamentets första sammanträde. Efter riksdagsvalet <i>ska</i> meddelandet lämnas senast klockan 12 den tredje dagen efter det hans eller hennes fullmakt som riksdagsledamot har granskats. <i>Om den som valts till riksdagsledamot upphör att vara ledamot av Europaparlamentet, ska han eller hon utan dröjsmål underrätta talmannen om tidpunkten för upphörandet.</i>

2.

Riksdagens beslut

om ändring av 8 § i valstadgan för riksdagen

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som föreskrivs i 52 § 2 mom. i grundlagen,

ändras i valstadgan för riksdagen (250/2000) 8 § 2 mom. som följer:

Talmanskonferensens förslag TKF 2/2022 rd

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
8 § Inlämning av kandidatlistor Ombudet eller någon annan undertecknare ska lämna in listan till riksdagens centralkansli senast klockan 12 dagen före valet. Talmannen kan av särskilda skäl också föredra senare framlagda förslag.	8 § Inlämning av kandidatlistor Kandidatlistan ska lämnas in till riksdagens centralkansli senast klockan 12 dagen före valet. Talmannen kan av särskilda skäl också föredra senare framlagda förslag.